

ویژگی‌های روانسنجی مقیاس والدگری ذهن آگاهانه

فاطمه زارع^۱، مسعود محمدی^{۲*}

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۳/۲۹ صص: ۱۴۸-۱۳۱ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۸/۶

چکیده

هدف از پژوهش حاضر هدف بررسی ویژگی‌های روانسنجی مقیاس والدگری ذهن آگاهانه در والدین شهر شیراز بود. برای برآورد شاخص‌های روان‌سنجی مقیاس، تعداد ۳۰۰ نفر از والدین دارای کودک ۲ تا ۱۶ سال در شهر شیراز انتخاب شدند و مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه برای روی آنها اجرا شد. بررسی روایی سازه از روش تحلیل عاملی اکتشافی با روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی و تحلیل عاملی تاییدی استفاده شد. میزان کفایت نمونه برداری برابر ۰/۸۹ و معنادار بودن آزمون کرویت بارتلت نشانگر شرایط مطلوب برای انجام تحلیل عاملی بود. براساس یافته‌های پژوهش مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه از دو عامل اشباع شده است که در مجموع ۵۳/۷۴ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کند. همچنین معناداری شاخص‌های برازندگی در تحلیل عاملی تاییدی، مدل دو عاملی استخراج شده از تحلیل عاملی اکتشافی را مورد تأیید قرار داد. همبستگی معنادار بین نمره کل مقیاس و خرده مقیاس‌های مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه بیانگر روایی همگرایی مقیاس بود ($p < 0/001$). تحلیل داده‌ها نشان داد که همسانی درونی کل مقیاس بر اساس ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۵ است و ضریب پایایی آزمون از طریق تنصیف برای کل مقیاس و دو خرده مقیاس آن از نظر آماری معنادار بودند ($p < 0/001$). بر اساس یافته‌های پژوهش می‌توان نتیجه‌گیری کرد که مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه دارای اعتبار و روایی مناسب برای سنجش فرزندپروری ذهن آگاهانه در جامعه ایرانی است.

واژه‌های کلیدی: اعتبار، روایی، والدگری، ذهن آگاهی

^۱ کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز، شیراز، ایران

^۲ استادیار روانشناسی بالینی، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز، شیراز، ایران

* نویسنده مسئول مقاله: fateme_2287@yahoo.com

مقدمه

فرزندپروری فعالیت پیچیده ای شامل روش ها و رفتارهای ویژه است که به طورمجزا یا در تعامل با یکدیگر بر رشد کودک تأثیر می گذارد. در واقع پایه و اساس شیوه فرزندپروری مبین تلاش های والدین برای کنترل و اجتماعی کردن کودکان شان است (Rayan & Ahmad, 2018). سبک های فرزندپروری^۱ به جوی هیجانی غالبی اشاره دارد که والدین برای اجتماعی کردن فرزندان ایجاد می کنند، در حالیکه فعالیت های فرزندپروری به رفتارهای هدفمند والدین گفته می شود که در پاسخ به اهداف اجتماعی خاصی صادر می شود (Belschner, Lin, Yamin, Best & Stewart, 2020). لذا فرزندپروری ترکیبی از رفتارهای والدین است که در موقعیت های گسترده ای روی می دهند و جو فرزندپروری بادوامی را پدید می آورند. سه عنصر اصلی فرزندپروری را (۱) پذیرش و روابط نزدیک، (۲) کنترل و (۳) استقلال عنوان کرده اند که تعامل این سه ویژگی، انواع سبک های فرزند پروری را مشخص می کند (Gouveia, Canavarro & Moreira, 2018). سبک مقتدرانه^۲ با پذیرش و روابط نزدیک، روش های کنترل سازگارانه و استقلال دادن مناسب مشخص می شود. سبک مستبدانه^۳ از نظر پذیرش و روابط نزدیک پایین، از نظر کنترل اجباری بالا و از نظر استقلال دادن، پایین است. والدین سبک فرزندپروری سهل گیرانه^۴ روشی مهرورز و پذیرا را نشان داده، متوقع نیستند و کنترل کمی بر رفتار فرزندان خود اعمال می کنند. این والدین به فرزندان خود اجازه می دهند در هر سنی که باشند، خودشان تصمیم گیری کنند حتی اگر هنوز قادر به انجام این کار نباشند (Moreira & Canavarro, 2018). از سوی دیگر ذهن آگاهی^۵ به معنی توجه کردن به زمان حال به شیوه ای خاص، هدفمند و خالی از قضاوت است (Goodman, Roberts & Musher-Eizenman, 2020). وارد شدن ذهن آگاهی در حوزه فرزندپروری (فرزندپروری ذهن آگاهانه) یکی از جدیدترین زمینه های کاربردی روش درمانی ذهن آگاهی در حوزه سلامت روان است که به طور خاص در فرزندپروری های با استرس بالا مطرح می شود و مناسب والدینی است که خودشان از مشکلات روان شناختی رنج می برند (Leavitt, Allsop, Busby, Driggs, Saxey, 2020). در فرزندپروری ذهن آگاهانه، والدین آموزش می بینند به جای توجه به رفتارهای مشکل زای کودکان و آسیب ها و استرس والدگری، متمرکز در لحظه اکنون باشند و متمرکز بر آنچه که به صورت خالص در حال اتفاق افتادن است (Yang, Fan, Liu, Chu & Zhou, 2020). فرزندپروری ذهن آگاهانه به عنوان توجه و تمرکز بر کودک

¹ parenting style

² authoritative

³ authoritarian

⁴ permissive

⁵ mindfulness

و بر والدگری همراه با توجه به طور خودآگاه، با تمرکز بر اینجا و اکنون بدون قضاوت تعریف می‌شود (Barnes & Mcaskill, 2020). فرزندپروری ذهن آگاهانه بر آن است تا به افراد آموزش دهد که به جای تمرکز بر مشکلات درونی، تمرکز خود را از درون به بیرون و اتفاقات در حال جریان در محیط اطرافشان سوق دهند. گزارش شده است که مهارت‌های توجه مانند تمرکز، آگاهی نسبت به افکار، توانایی گسترش توجه و آگاهی از نتایج، کنترل رفتارها و افکار ناخودآگاه، در کاهش مشکلات کودکان و والدین آنها بسیار کمک کننده است (Warriner, Crane, Dymond & Krusche, 2018). والدگری ذهن آگاهانه به تسهیل رابطه والد فرزندی به وسیله افزایش اعتماد و مشارکت هیجانی، کاهش استرس والدگری و افزایش خشنودی فرزندان اعتقاد دارد (Ruuskanen, Leitch, Sciberras & Evans, 2019). والدینی که میتوانند ذهن آگاه بمانند و نیازهای فرزندان را از طریق استفاده از شیوه ذهن آگاهی بپذیرند می‌توانند یک بافت خانواده ای ایجاد کنند که فرصت رضایت و لذت بادوام بیشتری را در رابطه والد فرزندی به آنها می‌دهد (Lönnberg, Jonas, Unternaehrer, Bränström & Niemi, 2020). برای والدگری ذهن آگاهانه پنج ویژگی را پیشنهاد دادند: (۱) گوش دادن با توجه کامل به فرزند، (۲) پذیرش بدون قضاوت خود و فرزند (۳) آگاهی هیجانی نسبت به خود و فرزند (۴) خود تنظیمی در رابطه والدگری و (۵) شفقت نسبت به خود به عنوان والد و نسبت به فرزند (Raulston, Zemantic, Machalicek, Hieneman & Frantz, 2019). برای ذهن آگاه بودن، والدین باید قادر باشند در طول تعاملاتشان با فرزندان، قضاوت چیزی که می‌بینند، می‌شنوند و احساس می‌کنند را به تعویق بیندازند تا پاسخ‌های والدین بتواند مطابق با چیزی که بچه‌ها می‌گویند و انجام می‌دهند باشد. بنابراین در حالات ذهن آگاهانه، والدین با گفتار و کردار فرزندان هم‌مانگی ایجاد می‌کنند (Alexander, 2018). به این ترتیب می‌توان گفت شیوه‌های والدگری و عملکرد خانواده نقشی اثرگذار و تعیین کننده در آسیب شناسی کودکان دارند (Miller & Brooker, 2017). والدگری ذهن آگاهانه به عنوان منابع روان‌شناختی بالقوه در مواقع استرس و فرایندهای مقابله‌ای در نظر گرفته می‌شود که به والدین اجازه می‌دهد تا مقابله سازگار تری اتخاذ کنند و از تاثیرات بالقوه مخرب ناشی از ارزیابی‌های مرتبط با والدگری، خانوادگی و محیطی به روی بهزیستی روان‌شناختی خود و فرزند پروری شان اجتناب کنند (Jastreboff, Chaplin, Finnie, Savoye & Sinha, 2018). در نتیجه اگر والدگری ذهن آگاهانه ارتباط مثبتی با استرس فرزندپروری کمتر و روابط والد فرزندی کارآمدتر نشان دهد و همچنین باعث بهبود روابط والد فرزندی و عملکرد والدین و فرزندان شود، می‌تواند منجر به این شود که محققان تحقیقات بیشتری در این زمینه انجام دهند (Mak, Whittingham & Boyd, 2019). بنابراین سنجش والدگری ذهن آگاهانه می‌تواند به محققان فرصت شناسایی والدینی را بدهد که روابط والد-فرزندی آنها در خطر است و والدگری ذهن آگاهانه ضعیف

تری دارند تا آنها بتوانند وضعیت فرزندپروری خود را بهبود بخشند و از این مداخلات بهره ببرند (Moreira & Canavarro, 2015). یک ابزار مناسب برای سنجش والدگری ذهن آگاهانه به محققان فرصت می دهد تا ارتباط بین فرزندپروری ذهن آگاهانه با سبک های مختلف فرزندپروری و همچنین آسیب شناسی و میزان خشنودی و رضایت فرزندان و والدین را بررسی کنند. از جمله ابزارهای سنجش فرزندپروری ذهن آگاهانه، مقیاس والدگری ذهن آگاهانه (McCaffrey, Reitman & Black, 2015) است که کیفیت رابطه والد فرزندی را بر اساس ذهن آگاهی می سنجد. در بررسی ابزارهای سنجش فرزندپروری ذهن آگاهانه در جامعه ایرانی تاکنون هیچ ابزاری ساخته یا اعتباریابی نشده است. لذا این پژوهش به دنبال پاسخی برای این سوال می باشد که آیا مقیاس مذکور از ویژگی های روانسنجی لازم در جامعه ایرانی برخوردار است؟

روش

پژوهش حاضر با توجه به اینکه درصد بررسی شاخص های روان سنجی مناسب برای ابزار پژوهش است، از نوع پژوهش های توسعه ای است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه والدین دارای کودک ۲ تا ۱۶ ساله در شهر شیراز بود. حجم نمونه ۳۰۰ نفر از این والدین بودند که به روش نمونه گیری خوشه ای چندمرحله ای از بین والدین ۴ ناحیه آموزش و پرورش شهر شیراز انتخاب شدند و به مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه پاسخ دادند. روش اجرا به این صورت بود که به صورت تصادفی از هر چهار ناحیه شهر شیراز یک مدرسه دخترانه و پسرانه ابتدایی و متوسطه اول انتخاب شدند. سپس مقیاس مورد ذکر بین والدین این دانش آموزان از طریق دعوت برای شرکت در انجمن اولیا و مربیان (هر پایه یک کلاس و در مجموع ۱۸ کلاس) توزیع شد. در نهایت از بین آنها ۳۰۰ پرسشنامه که به درستی پاسخ داده شده بود، انتخاب و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت (ملاک پاسخ دادن به همه سوالات و نداشتن الگوی مشخصی برای پاسخگویی بود که بتواند بیانگر بی دقتی در پاسخ دهی باشد). این نمونه شامل ۲۱۳ زن و ۸۷ مرد بود که بر اساس سن، جنسیت، میزان تحصیلات، شغل، تعداد اعضای خانواده، تعداد فرزندان، میزان درآمد و سابقه انجام یوگا و مدیتیشن بررسی و تا حد ممکن همگن شدند تا بتواند نتایج یکدستی فراهم شود.

ابزار پژوهش

مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه: در پژوهش حاضر از مقیاس والدگری ذهن آگاهانه استفاده شد. این مقیاس توسط کافری و همکاران (McCaffrey et al. 2015) در دانشگاه نوا سوت استرن ساخته و هنجاریابی شده است. هدف اولیه این پژوهش ساخت ابزاری برای اندازه گیری ذهن آگاهی برای والدین کودکان و نوجوانان بود و هدف دوم این پژوهش بررسی ساختار والدگری ذهن آگاهانه

بود به این صورت که ابتدا از پژوهشگران این حوزه در مورد ویژگی های یک والد با بیشترین ذهن آگاهی، والدی با کمترین ذهن آگاهی و والدی که به طور متوسط ذهن آگاهی دارد، نظر خواهی شد و ۸۴ آیتم اولیه بدست آمد. سپس برای کاهش خطای اندازه گیری از ۴ والد شامل ۳ زن و ۱ مرد مصاحبه شناختی به عمل آمد و بر اساس پاسخ شرکت کنندگان و واضح بودن و روشنی آیتم ها، ۶۱ سوال بیرون کشیده شد و سوالات اضافی که منظور محقق را به درستی نشان نمی داد حذف گردید و مقیاس به روی ۲۰۳ پدر و مادر بین سنین ۱۹ تا ۶۳ سال و دارای کودکان ۲ تا ۱۶ سال در جنوب کالیفرنیا اجرا شد. اعتبار سازه این مقیاس به وسیله ارتباط بین نمره والدین در تست فرزندپروری ذهن آگاهانه^۱ و نمره فرد در آزمون ذهن آگاهی میان فردی براون و رایان^۲، تجربه مدیتیشن، مقیاس اقتدار والدین ریتمن و همکاران (۱۹۹۱)، مقیاس فرزندپروری آرنولد و دیگران (۱۹۹۳) و اطلاعات جمعیت شناختی که شامل جنسیت، میزان درآمد، سطح تحصیلات، تاهل و نژاد میشد اندازه گیری شد. بعد از اجرای مقیاس اطلاعات بدست آمده به این صورت بود که از بین ۲۰۳ نفر والد شرکت کننده ۱۶۸ نفر زن، ۳۷/۴ درصد سیاه پوست آفریقایی-آمریکایی، ۳۳/۴ درصد سفید پوست، ۲۰/۷ درصد لاتین، ۸۵/۷ درصد شاغل، ۳۲/۵ درصد درآمد کمتر از ۳۰۰۰۰ دلار و ۲۸/۶ درصد درآمد بیشتر از ۱۰۰۰۰۰ دلار داشتند، سطح تحصیلات ۲۴/۱ درصد افراد ۱۲ سال یا کمتر و ۴۷/۳ درصد افراد ۱۶ سال یا بیشتر سواد داشتند، ۵۶/۲ درصد متاهل و ۴۶/۸ درصد در فعالیت های ذهن آگاهانه یا مانند آن شرکت کرده بودند. در نهایت پس از جمع آوری و بررسی داده ها، نتایج دوعامل والدگری ذهن آگاهانه را نشان داد که بر این اساس عامل اول شامل عدم واکنش پذیری در والدگری، والدگری آگاهانه و والدگری با توجه هدفمند می شود که انضباط ذهن آگاهانه نام گرفت و عامل دوم که شامل توجه متمرکز بر اکنون، درک و هم احساسی با کودک و پذیرش می شود، در لحظه بودن با کودک نام گذاری شد. در بررسی روایی همگرا، عوامل فرزندپروری ذهن آگاهانه ارتباط مثبتی با سبک فرزندپروری مقتدرانه و رابطه منفی با سبک والدگری مستبدانه و سهل گیر نشان داد. همچنین این دوعامل رابطه منفی با رفتار انضباطی آسان گیر و بیش از اندازه واکنش گر بدست آمد، نشان داد. نتایج همبستگی منفی معناداری با عامل انضباط ذهن آگاهانه و سبک والدگری مستبد پیش بینی کرد و یک رابطه منفی غیر معناداری بین در لحظه بودن با کودک و سبک والدگری مستبد نشان داد. همچنین واکنش پذیری زیاد ارتباط منفی معناداری با هر دو عامل انضباط ذهن آگاهانه و در لحظه بودن با کودک نشان داد. به علاوه رفتار آسان گیر ارتباط منفی معنادار با در لحظه بودن با کودک و ارتباط غیر معناداری با انضباط ذهن آگاهانه نشان داد. نتایج تحلیل واریانس نشان داد که

¹ Mindfulness In Parenting Questionnaire (MIPQ)

² Mindful Attention Awareness Scale (MAAS)

تفاوت معناداری عامل اول با سطح درآمد نشان نمیدهد هرچند نتایج اینگونه پیش بینی میکنند که عامل دوم تفاوت معناداری با سطح درآمد دارد و والدینی که درآمد کمتر از ۳۰۰۰۰ دلار داشتند تفاوت معناداری در زمینه ذهن آگاهی با والدینی که درآمد بین ۳۰۰۰۰ تا ۱۰۰۰۰۰ دلار داشتند نشان داد. به علاوه رابطه معناداری بین ذهن آگاهی و سن والدگری وجود نداشت. سپس پژوهشگران مجدداً سوالات را مورد بازبینی قرار داده و ۲۸ سوال را که به درستی ذهن آگاهی را در والدین نشان میداد خارج کردند و در نتیجه مقیاس والدگری ذهن آگاهانه ۲۸ سوالی را در اختیار پژوهشگران این حوزه قرار دادند.

به منظور استفاده از این مقیاس در ایران، ابتدا عبارات آن به فارسی ترجمه شدند. سپس از دو تن از متخصصان زبان انگلیسی خواسته شد تا با استفاده از ترجمه معکوس آن را به زبان انگلیسی برگردانند. سپس محتوای متن انگلیسی و فارسی مورد بررسی قرار گرفت و بر این اساس، برخی ویرایشهای ادبی و تغییرات در متن گویه ها ایجاد شد. متن ترجمه شده مقیاس به استادان و دانشجویان دکترای روانشناسی ارائه شد تا روایی صوری عبارات آن را برای سنجش والدگری ذهن آگاهانه در بین والدین مورد ارزیابی قرار دهند. همچنین قبل از اجرای اصلی، مقیاس به چند تن از والدین جهت تکمیل ارائه و سوالات مبهم و گیج کننده اصلاح شد و سپس مقیاس بین والدین در نواحی مختلف شهر شیراز توزیع و داده های ۳۰۰ نفر از والدین مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این پژوهش از روش تحلیل عامل تاییدی و اکتشافی و همچنین روش همسانی درونی برای بررسی روایی و از روش دو نیم کردن و ضریب آلفای کرونباخ برای بررسی پایایی استفاده شد.

یافته ها

برای بررسی ویژگی های روانسنجی مقیاس والدگری ذهن آگاهانه از تحلیل های نظریه کلاسیک روان سنجی شامل تحلیل عاملی اکتشافی با تحلیل مولفه های اصلی و تحلیل عاملی تأییدی برای بررسی روایی سازه مقیاس، همبستگی بین نمره کل و خرده مقیاس ها به عنوان روایی همگرا، محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برای برآورد همسانی درونی و تنصیف برای بررسی پایایی ابزار استفاده شده است. میانگین، انحراف استاندارد، کمینه و بیشینه نمره خرده مقیاس ها و نمره کل مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه در نمونه پژوهش در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱- میانگین و انحراف استاندارد نمره خرده مقیاس ها و نمره کل مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه

تعداد	مولفه	میانگین	انحراف استاندارد	کمینه	بیشینه
۳۰۰	نمره کل فرزندپروری ذهن آگاهانه	۱۰۷/۴۷	۱۷/۶۹۲	۶۴	۱۳۲
	در لحظه بودن با فرزند	۴۳/۸۹	۹/۳۷۹	۲۱	۵۷
	انضباط ذهن آگاهانه	۶۳/۷۰	۹/۶۱۱	۴۳	۷۷

در پژوهش حاضر به منظور پاسخ به این پرسش که مقیاس از چه عواملی اشباع است، از روش تحلیل مولفه های اصلی^۱ استفاده شده است. برپایه این روش در هر یک از خانه های قطری عدد یک قرار می گیرد که علاوه بر واریانس مشترک و واریانس اختصاصی، واریانس خطا را نیز در برمی گیرد. این روش در جستجوی ساختاری است که همه واریانس مجموعه متغیرهای مورد مطالعه را تعیین کند. به منظور تعیین پاسخ نهایی و تشخیص عامل یا عامل هایی که احتمالاً زیربنای این مقیاس را تشکیل می دهد. پیش از اجرای تحلیل عاملی لازم است دو موضوع مورد مطالعه قرار گیرد: (۱) کفایت نمونه برداری (اندازه KMO^۲) و (۲) اطمینان نسبت به این مطلب که ماتریس همبستگی زیربنای تحلیل عاملی در جامعه برابر صفر نیست (آزمون کروییت بارتلت^۳). نتایج در جدول زیر آمده است.

جدول ۲- اندازه شاخص KMO و آزمون کروییت بارتلت ماتریس همبستگی سوال ها

شاخص کفایت نمونه برداری KMO	۰/۹۵۴
آزمون کروییت بارتلت	مجذور خی
	درجه آزادی
	سطح معناداری
	۷۳۴۵/۲۴
	۳۷۸
	۰/۰۰۰۰۱

مقدار ۰/۹۵۴ که در جدول ۲ ملاحظه می شود بیانگر کفایت نمونه برداری در پژوهش حاضر است.

برای تعیین این مطلب که مجموعه مواد تشکیل دهنده مقیاس مورد مطالعه از چند عامل معنادار اشباع شده، سه شاخص عمده مورد توجه قرار گرفته است: ارزش ویژه^۴، نسبت واریانس تبیین شده توسط هر عامل و نمودار ارزش های ویژه یا نمودار سنگ ریزه ای^۵. شاخص های آماری که در اجرای تحلیل عاملی با روش تحلیل مولفه های اصلی به دست آمده در جدول ۳ نمایش داده شده است.

^۱ Principal Components analysis (PC)

^۲ Kaiser-Mayer-Olkin of samplly adequency

^۳ Bartlett test spherisity

^۴ eigen value

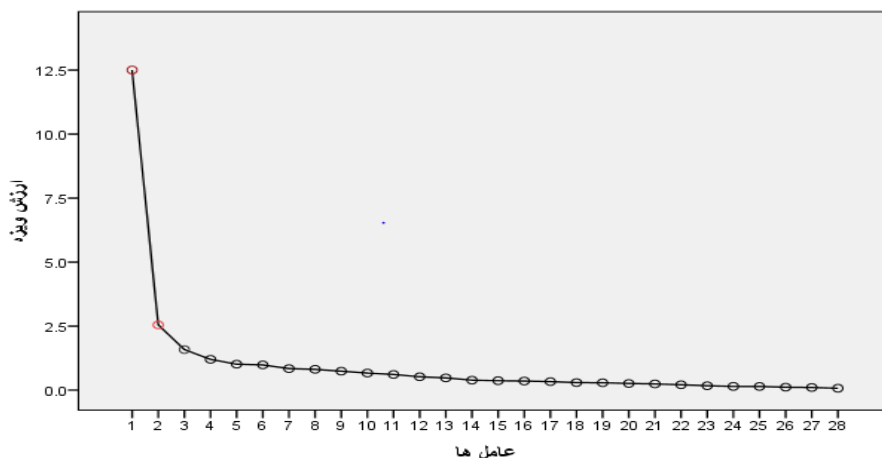
^۵ scree plot

جدول ۳- شاخص های آماری اولیه با اجرای تحلیل مولفه های اصلی (PC)

مقادیر استخراج شده بعد از چرخش			ارزش ویژه اولیه			عامل	میزان اشتراک		
درصد تراکمی	درصد واریانس	کل	درصد تراکمی	درصد واریانس	کل		استخراج شده دو عاملی	اولیه	پرسش
۲۸/۸۰۱	۲۸/۸۰۱	۸/۰۶۴	۴۴/۶۵۱	۴۴/۶۵۱	۱۲/۵۰۲	۱	۰/۵۲۹	۱/۰۰۰	۱
۵۳/۷۴۷	۲۴/۹۴۶	۶/۹۸۵	۵۳/۷۴۷	۹/۰۹۶	۲/۵۴	۲	۰/۴۹۵	۱/۰۰۰	۲
			۵۹/۴۰۳	۵/۳۵۶	۱/۵۸	۳	۰/۵۵۴	۱/۰۰۰	۳
			۶۳/۶۹۶	۴/۲۹۳	۱/۲۰۲	۴	۰/۶۶۴	۱/۰۰۰	۴
			۶۷/۳۱۲	۳/۶۱۶	۱/۰۱۲	۵	۰/۷۰۰	۱/۰۰۰	۵
			۷۰/۸۳۰	۳/۵۱۷	۰/۹۸۵	۶	۰/۶۹۳	۱/۰۰۰	۶
			۷۳/۸۳۲	۳/۰۰۲	۰/۵۴۱	۷	۰/۵۲۰	۱/۰۰۰	۷
			۰۷۶/۷۳	۲/۸۹۸	۰/۸۱۲	۸	۰/۲۹۸	۱/۰۰۰	۸
			۷۹/۳۷۲	۲/۶۴۱	۰/۷۴۰	۹	۰/۵۷۳	۱/۰۰۰	۹
			۸۱/۷۵۱	۲/۰۳۸	۰/۶۶۶	۱۰	۰/۷۱۹	۱/۰۰۰	۱۰
			۸۳/۹۳۷	۲/۱۸۵	۰/۶۱۲	۱۱	۰/۷۱۷	۱/۰۰۰	۱۱
			۸۵/۸۰۲	۱/۸۶۵	۰/۵۲۲	۱۲	۰/۴۲۵	۱/۰۰۰	۱۲
			۸۷/۵۱۱	۱/۷۰۹	۰/۴۷۹	۱۳	۰/۴۶۹	۱/۰۰۰	۱۳
			۸۸/۹۰۵	۱/۳۹۴	۰/۳۹۰	۱۴	۰/۷۰۲	۱/۰۰۰	۱۴
			۹۰/۲۲۱	۱/۳۱۶	۰/۳۶۸	۱۵	۰/۶۷۹	۱/۰۰۰	۱۵
			۹۱/۴۹۳	۱/۲۷۲	۰/۳۵۶	۱۶	۰/۵۸۳	۱/۰۰۰	۱۶
			۹۲/۶۷۸	۱/۱۸۶	۰/۳۳۲	۱۷	۰/۶۰۷	۱/۰۰۰	۱۷
			۹۳/۷۳۳	۱/۰۵۴	۰/۲۹۵	۱۸	۰/۲۰۱	۱/۰۰۰	۱۸
			۹۴/۷۶۱	۱/۰۲۸	۰/۲۸۸	۱۹	۰/۴۷۵	۱/۰۰۰	۱۹
			۹۵/۶۹۲	۰/۹۳۲	۰/۲۶۱	۲۰	۰/۵۳۷	۱/۰۰۰	۲۰
			۹۶/۵۵۶	۰/۸۴۴	۰/۲۴۲	۲۱	۰/۵۲۳	۱/۰۰۰	۲۱
			۹۷/۳۰۹	۰/۷۵۳	۰/۲۱۱	۲۲	۰/۵۶۷	۱/۰۰۰	۲۲
			۹۷/۹۲۳	۰/۶۱۴	۰/۱۷۲	۲۳	۰/۵۰۲	۱/۰۰۰	۲۳
			۹۸/۴۴۷	۰/۵۲۴	۰/۱۴۷	۲۴	۰/۳۳۴	۱/۰۰۰	۲۴
			۹۸/۹۵۳	۰/۵۰۶	۰/۱۴۲	۲۵	۰/۴۹۴	۱/۰۰۰	۲۵
			۹۹/۳۳۶	۰/۴۱۳	۰/۱۱۶	۲۶	۰/۴۹۸	۱/۰۰۰	۲۶
			۹۹/۷۳۹	۰/۳۷۳	۰/۱۰۴	۲۷	۰/۶۰۵	۱/۰۰۰	۲۷
			۱۰۰	۰/۲۶۱	۰/۰۷۳	۲۸	۰/۳۷۳	۱/۰۰۰	۲۸

همانطور که در جدول فوق دیده می شود ارزش ویژه ۱۹ عامل (با رنگ خاکستری مشخص شده است) بزرگتر از یک است و درصد پوشش واریانس مشترک بین ماده های مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه برای این عامل ها به ترتیب از ۴۴/۶۵۱ درصد تا ۱/۰۲۸ می باشد. ترکیب این ۱۹ عامل بر روی هم ۹۴/۷۶۱ درصد از کل واریانس مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه را در پژوهش حاضر تبیین می کند. با توجه به سهم عامل های اول تا دوم، و همچنین بر اساس مبانی پژوهش های قبلی که ساختار عاملی مقیاس را بر اساس دو مولفه و عامل طراحی و اجرا نموده اند، در پژوهش حاضر نیز تصمیم بر آن شد تا از بین عامل هایی که دارای ارزش ویژه بزرگتر از دو می باشند، در نهایت دو عامل استخراج شود. مجموع درصد پوشش واریانس مشترک بین ماده های مقیاس برای این دو عامل ۵۳/۷۴۷ درصد می باشد. علاوه بر این در طرح سنگ ریزه ای مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه که در شکل ۴-۱ نمایش داده شده نیز می توان استنباط کرد که سهم عامل اول و دوم در واریانس کل ماده های مقیاس از بقیه عامل ها بالاتر است.

شکل ۱- طرح سنگ ریزه ای عامل ها در مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه

با توجه به شرایط فوق و نقش عامل های اول و دوم با ارزش ویژه بزرگتر از دو، از بین عامل هایی که با استفاده از تحلیل مولفه های اصلی به دست آمده، دو عامل معنادار که دارای بیشترین ارزش ویژه هستند انتخاب و از مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه استخراج شده است. در پژوهش حاضر به منظور سهولت در تعریف و تشخیص عامل ها از چرخش واریماکس^۱ استفاده شده است. بارهای عاملی پس از چرخش نیز در جدول ۴-۵ نمایش داده شده است.

¹ Varimax Rotation

جدول ۴- ماتریس عاملی با روش تحلیل مولفه های اصلی پیش از چرخش واریماکس

بارهای عاملی		فرزندپروری ذهن آگاهانه	بارهای عاملی		فرزندپروری ذهن آگاهانه
۲	۱		۲	۱	
-	۰/۸۲۳	۱۵	۰/۳۵۹	۰/۶۳۳	۱
۰/۴۱۲	۰/۶۴۳	۱۶	۰/۱۷۱	۰/۶۸۲	۲
۰/۲۳۴	۰/۷۴۴	۱۷	-۰/۲۵۵	۰/۶۹۹	۳
۰/۱۸۱	۰/۴۱۰	۱۸	-۰/۴۰۶	۰/۷۰۶	۴
-۰/۱۵۳	۰/۶۷۴	۱۹	-۰/۴۹۲	۰/۶۷۶	۵
-	۰/۷۳۲	۲۰	۰/۴۰۶	۰/۷۲۷	۶
-	۰/۷۲۵	۲۱	-	۰/۷۲۱	۷
۰/۴۶۲	۰/۵۹۵	۲۲	۰/۱۹۵	۰/۵۱۰	۸
۰/۶۱۳	۰/۳۴۹	۲۳	-۰/۱۶۵	۰/۷۳۹	۹
-۰/۱۵۸	۰/۵۵۶	۲۴	-۰/۳۳۸	۰/۷۷۸	۱۰
۰/۲۵۸	۰/۶۴۳	۲۵	-۰/۴۶۵	۰/۷۰۸	۱۱
-۰/۱۲۹	۰/۶۹۳	۲۶	-۰/۳۰۲	۰/۵۷۸	۱۲
۰/۳۷۱	۰/۷۱۰	۲۷		۰/۹۸۳	۱۳
۰/۳۰۳	۰/۵۳۰	۲۸	۰/۲۶۵	۰/۷۹۸	۱۴

جدول ۵- ماتریس عاملی با روش تحلیل مولفه های اصلی پس از چرخش واریماکس

بارهای عاملی		فرزندپروری ذهن آگاهانه	بارهای عاملی		فرزندپروری ذهن آگاهانه
۲	۱		۲	۱	
۰/۱۴۶	۰/۸۲۴	۱۵	۰/۷۹۴	۰/۲۳۱	۱
۰/۷۳۶	۰/۲۰۴	۱۶	۰/۷۴۹	۰/۲۱۱	۲
۰/۸۱۱	۰/۱۲۹	۱۷	۰/۱۸۹	۰/۷۹۸	۳
۰/۷۶۸	۰/۱۸۵	۱۸	۰/۱۶۹	۰/۷۹۷	۴
۰/۱۲۱	۰/۶۰۴	۱۹	-	۰/۸۳۲	۵
۰/۸۰۵	۰/۲۰۴	۲۰	۰/۱۸۴	۰/۸۱۲	۶
۰/۷۸۲	۰/۱۳۵	۲۱	۰/۸۲۱	۰/۲۴۲	۷
۰/۷۴۱	۰/۱۳۴	۲۲	۰/۷۹۶	۰/۲۵۰	۸
۰/۶۹۲	۰/۱۵۲	۲۳	۰/۲۲۱	۰/۶۹۹	۹
۰/۲۵۴	۰/۸۱۶	۲۴	۰/۲۶۸	۰/۸۰۵	۱۰
۰/۷۶۹	۰/۱۵۸	۲۵	۰/۱۲۶	۰/۸۳۷	۱۱
۰/۱۲۱	۰/۶۰۳	۲۶	۰/۱۶۱	۰/۶۳۲	۱۲
۰/۷۱۰	۰/۱۱۱	۲۷	۰/۱۹۶	۰/۷۵۴	۱۳
۰/۸۴۱	۰/۱۹۲	۲۸	۰/۷۲۳	۰/۱۶۴	۱۴

به منظور تحقیق درباره ماهیت روابط بین پرسش های مقیاس و دستیابی به تعاریف عامل ها فرض بر این قرار گرفت که ضرایب بیشتر از ۰/۳۰ در تعریف عامل ها سهم با معنا دارند و بنابراین ضرایب کمتر از این مقدار به عنوان عامل های تصادفی در نظر گرفته شد و در نهایت جدول ۸-۱۵ نشان دهنده بارهای عاملی معنادار در پژوهش حاضر می باشد.

جدول ۶- ماتریس عاملی با روش تحلیل مولفه های اصلی پس از چرخش واریماکس و حذف بارهای عاملی غیرمعنادار

بارهای عاملی		فرزندپروری ذهن آگاهانه	بارهای عاملی		فرزندپروری ذهن آگاهانه
۲	۱		۲	۱	
	۰/۸۲۴	۱۵	۰/۷۹۴		۱
۰/۷۳۶		۱۶	۰/۷۴۹		۲
۰/۸۱۱		۱۷		۰/۷۹۸	۳
۰/۷۶۸		۱۸		۰/۷۹۷	۴
	۰/۶۰۴	۱۹		۰/۸۳۲	۵
۰/۸۰۵		۲۰		۰/۸۱۲	۶
۰/۷۸۲		۲۱	۰/۸۲۱		۷
۰/۷۴۱		۲۲	۰/۷۹۶		۸
۰/۶۹۲		۲۳		۰/۶۹۹	۹
	۰/۸۱۶	۲۴		۰/۸۰۵	۱۰
۰/۷۶۹		۲۵		۰/۸۳۷	۱۱
	۰/۶۰۳	۲۶		۰/۶۳۲	۱۲
۰/۷۱۰		۲۷		۰/۷۵۴	۱۳
۰/۸۴۱		۲۸	۰/۷۲۳		۱۴

پس از محاسبه ماتریس عوامل چرخش یافته می توان به تفسیر و نامگذاری عامل ها پرداخت. بر پایه مطالعه حاضر بر اساس اندازه های ضرایب ساختار به دست آمده با استفاده از روش مولفه های اصلی و چرخش واریماکس؛ و در نظر گرفتن مبانی نظری که در ساخت و هنجاریابی نسخه اولیه مقیاس انجام شده است؛ همانطور که در جدول نمایش داده شد می توان در مورد تحلیل محتوایی مقیاس بدین شرح توضیح داد:

در مدل دو عاملی

۱. پس از استخراج ماده هایی که در عامل نخست دارای بار عاملی بالایی هستند (۳، ۴، ۵، ۶، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۵، ۱۹، ۲۴، ۲۶) و بررسی فرایند روایی مشترک بین آنها، می توان عامل

نخست را به عنوان آنچه متغیر «در لحظه بودن با فرزند»^۱ مد نظر بوده نامگذاری کرد [قابل ذکر است که سه گویه (۱۹، ۲۴، ۲۶) از عامل دوم یعنی انطباق ذهن آگاهانه به عامل اول یعنی در لحظه بودن با فرزند منتقل شدند. این عبارات از نظر مفهومی با محتوای عامل اول همخوانی دارد. سایر عبارات با نتایج تحلیل عاملی انجام شده توسط سازندگان مقیاس هماهنگ است].

۲. پس از استخراج ماده هایی که در عامل دوم دارای بار عاملی بالایی هستند (۱، ۲، ۷، ۸، ۱۴، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۵، ۲۷، ۲۸) و بررسی فرایند روایی مشترک بین آنها، می توان عامل دوم را به عنوان آنچه متغیر «انطباق ذهن آگاهانه»^۲ مد نظر بوده نامگذاری کرد [قابل ذکر است که چهار گویه (۱، ۲، ۷، ۸) از عامل اول یعنی در لحظه بودن با فرزند به عامل دوم یعنی انطباق ذهن آگاهانه منتقل شدند. این عبارات از نظر مفهومی با محتوای عامل اول همخوانی دارد. سایر عبارات با نتایج تحلیل عاملی انجام شده توسط سازندگان مقیاس هماهنگ است].

پس از استخراج عامل های معنادار، محاسبه بارهای عاملی و مشخص شدن ساختار عاملی مقیاس، با توجه به نتایج تحلیل عاملی اکتشافی و جایگاه ماده های مقیاس در ارتباط با عامل های مورد نظر، مدل ساختاری مقیاس مشخص شد و می بایستی برازش مدل های چند عاملی (دو عاملی) ارائه شده مورد آزمون قرار گیرد. شاخص RMSR (ریشه میانگین مجذور پس ماندها^۳) و شاخص ملاک کلی^۴؛ و نتایج آزمون آن ها برای بررسی برازندگی مدل در جدول ۷ گزارش شده است.

جدول ۷- نتایج آزمون شاخص های برازندگی مدل

مدل	شاخص	مقدار محاسبه شده	ملاک معناداری	نتیجه آزمون
دو عاملی	RMSR	۰/۰۵۰۴	کمتر از ۰/۱	مدل از برازندگی مطلوب برخوردار است.
	Kelley's criterion value	۰/۰۴۷۲	کمتر از ۰/۱	

نتایج بررسی شاخص های برازندگی مدل معرف این است که ساختار استخراج شده از تحلیل عاملی اکتشافی می تواند مورد تأیید باشد. بنابراین نتایج تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تأییدی نشان دهنده روایی سازه مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه در جامعه ایرانی است.

¹ Being with the moment with child

² Social Adjustment

³ Root Mean Square Residual (RMSR)

⁴ Kelley's criterion value (Expected mean value of RMSR for an acceptable model)

بررسی روایی همگرا مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه پس از محاسبه نمره کل مقیاس و نمره خرده مقیاس ها، همبستگی بین نمره خرده مقیاس ها و نمره کل با استفاده از ضریب همبستگی گشتاوری پیرسون محاسبه و آزمون شد. ضرایب محاسبه شده و نتایج آزمون آماری در جدول ۸ ملاحظه می شود.

جدول ۸- ضرایب همبستگی بین خرده مقیاس های مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه و نمره کل

متغیرها	۱	۲	۳
۱. در لحظه بودن با فرزند			
۲. انطباق ذهن آگاهانه	۰/۲۳**	۱	
فرزندپروری ذهن آگاهانه(نمره کل)	۰/۷۶**	۰/۶۹**	۱

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$

همانطور که ملاحظه می شود رابطه بین نمره کل مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه با نمره خرده مقیاس ها با اطمینان ۹۹ درصد معنادار می باشد. از سوی دیگر بعد بیشترین همبستگی را با نمره کل و کمترین همبستگی را با نمره خرده مقیاس ها دارد که این نتایج نشان دهنده روایی همگرای فرزندپروری ذهن آگاهانه است. در پژوهش حاضر برای برآورد اعتبار مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه از دو روش استفاده شده است: همسانی درونی مقیاس و خرده مقیاس ها با استفاده از ضریب دو نیمه کردن و از روش محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برای برآورد شاخص همسانی درونی مقیاس و خرده مقیاس ها استفاده شد. نتایج شاخص های فوق در جدول ۹ گزارش شده است.

جدول ۹- ضرایب اعتبار (همسانی درونی / پایایی) مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه

فرزندپروری ذهن آگاهانه	خرده مقیاس ها		تعداد پرسش ها	همسانی درونی (n=۳۰۰)
	در لحظه بودن با فرزند	انطباق ذهن آگاهانه		
[۲۸ پرسش]	۱۲	۱۴		
۰/۸۰۳**	۰/۸۱۲/۰**	۰/۸۲۷/۰**	همبستگی بین دو نیمه	تنصی ف
۰/۸۹۱	۰/۸۶۹	۰/۹۰۵	اصلاح اسپیرمن- براون	
۰/۹۵۱	۰/۹۲۶	۰/۹۲۶	آلفای کرونباخ	

** $P < 0.01$

ضرایب برآورد شده نشان دهنده اعتبار قابل قبول مقیاس و خرده مقیاس در هر دو بعد همسانی درونی و پایایی می باشد. همچنین ضریب آلفای کرونباخ مقیاس با شرط حذف هر کدام از پرسش های ۲۸ گانه مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه محاسبه شد. ضرایب فوق به همراه ضریب همبستگی تک تک پرسش ها با نمره کل در جدول ۱۰ ارائه شده است

جدول ۱۰- همسانی درونی «آلفای کرونباخ» مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه

پرسش	آلفای کرونباخ با حذف سوال	همبستگی سوال با نمره کل	پرسش	آلفای کرونباخ با حذف سوال	همبستگی سوال با نمره کل
۱	۰/۷۴۹	۰/۶۲۲	۱۵	۰/۷۴۸	۰/۸۲۶
۲	۰/۷۴۸	۰/۶۷۸	۱۶	۰/۷۴۵	۰/۶۳۶
۳	۰/۷۴۴	۰/۷۰۸	۱۷	۰/۷۵۲	۰/۷۴۰
۴	۰/۷۴۵	۰/۷۱۰	۱۸	۰/۷۴۶	۰/۴۱۴
۵	۰/۷۴۴	۰/۶۹۰	۱۹	۰/۷۴۸	۰/۶۸۰
۶	۰/۷۴۴	۰/۷۳۵	۲۰	۰/۷۴۷	۰/۷۲۶
۷	۰/۷۴۸	۰/۷۱۲	۲۱	۰/۷۴۸	۰/۷۱۶
۸	۰/۷۵۲	۰/۵۰۳	۲۲	۰/۷۵۲	۰/۵۹۰
۹	۰/۷۴۸	۰/۷۲۹	۲۳	۰/۷۴۸	۰/۳۵۳
۱۰	۰/۷۴۲	۰/۷۸۳	۲۴	۰/۷۴۸	۰/۵۶۲
۱۱	۰/۷۴۳	۰/۷۱۵	۲۵	۰/۷۴۸	۰/۶۹۹
۱۲	۰/۷۴۸	۰/۵۹۱	۲۶	۰/۷۴۷	۰/۶۹۰
۱۳	۰/۷۴۷	۰/۶۸۶	۲۷	۰/۷۵۰	۰/۶۹۹
۱۴	۰/۷۴۵	۰/۷۹۵	۲۸	۰/۷۴۸	۰/۵۲۹

نتایج ارائه شده در جدول فوق نشان دهنده دو مطلب است: نخست اینکه همبستگی تمامی سوال ها با نمره کل مثبت می باشد. به عبارت دیگر تک تک سوال های مقیاس همان چیزی را می سنجد که کل مقیاس می سنجد. با توجه به تائید روایی مقیاس برای سنجش سازه فرزندپروری ذهن آگاهانه، این امر معرف روایی پرسش های فرزندپروری ذهن آگاهانه برای سنجش سازه سازگاری در نمونه و جامعه پژوهش است. دوم اینکه ملاحظه می شود حذف هیچ کدام از پرسش ها باعث افزایش ضریب آلفای کرونباخ نمی شود. به عبارت دیگر مجموعه پرسش های مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه از همسانی درونی بالایی برخوردار هستند.

بحث و نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر بررسی ویژگی های روانسنجی مقیاس والدگری ذهن آگاهانه بود. در پژوهش حاضر از ضریب آلفای کرونباخ برای برآورد همسانی درونی و تنصیف برای بررسی پایایی ابزار استفاده شده است. تحلیل داده ها نشان داد که همسانی درونی کل مقیاس بر اساس ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۵ است و ضریب پایایی آزمون از طریق تنصیف برای کل مقیاس و دو خرده مقیاس آن از نظر آماری معنادار بودند. همچنین ضریب آلفای کرونباخ مقیاس با شرط حذف هر کدام از پرسش های ۲۸ گانه مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه محاسبه شد. ضرایب فوق به همراه ضریب همبستگی تک تک پرسش ها با نمره کل نشان داد که همبستگی تمامی سوال ها با نمره کل مثبت می باشد. به عبارت دیگر تک تک سوال های مقیاس همان چیزی را می سنجد که کل مقیاس می سنجد و حذف هیچ کدام از پرسش ها باعث افزایش ضریب آلفای کرونباخ نمی شود. در مطالعه سازندگان نیز پایایی مقیاس به روش آلفای کرونباخ برای ابعاد به ترتیب ۰/۹۶ و ۰/۸۹ و برای کل سوالات ۰/۹۱ به دست آمد. برای بررسی روایی سازه مقیاس نیز از دو روش تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. پژوهش حاضر به منظور پاسخ به این پرسش که مقیاس از چه عواملی اشباع است، از روش تحلیل مولفه های اصلی استفاده شده است. نتایج نشان داد که ارزش ویژه ۱۹ عامل بزرگتر از یک است و درصد پوشش واریانس مشترک بین ماده های مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه برای این عامل ها به ترتیب از ۴۴/۶۵۱ درصد تا ۱/۰۲۸ می باشد. ترکیب این ۱۹ عامل بر روی هم ۹۴/۷۶۱ درصد کل واریانس ماده های مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه را در پژوهش حاضر تبیین می کند. با توجه به سهم عامل های اول تا دوم، و همچنین بر اساس مبانی پژوهش های قبلی که ساختار عاملی مقیاس را بر اساس دو مولفه و عامل طراحی و اجرا نموده اند، در پژوهش حاضر نیز تصمیم بر آن شد تا از بین عامل هایی که دارای ارزش ویژه بزرگتر از دو می باشند، در نهایت دو عامل استخراج شود. مجموع درصد پوشش واریانس مشترک بین ماده های مقیاس برای این دو عامل ۵۳/۷۴۷ درصد می باشد. پس از استخراج عامل های معنادار، محاسبه بارهای عاملی و مشخص شدن ساختار عاملی مقیاس، با توجه به نتایج تحلیل عاملی اکتشافی و جایگاه ماده های مقیاس در ارتباط با عامل های مورد نظر، مدل ساختاری مقیاس مشخص شد برآزش مدل های چند عاملی (دو عاملی) ارائه شده مورد آزمون قرار گرفت. شاخص ریشه میانگین مجذور پس ماندها و شاخص ملاک کلی و نتایج آزمون آن ها برای بررسی برازندگی مدل معرف این بود که ساختار استخراج شده از تحلیل عاملی اکتشافی می تواند مورد تأیید باشد. بنابراین نتایج تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تأییدی نشان دهنده روایی سازه مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه در جامعه ایرانی بود. بررسی روایی همگرا مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه پس از محاسبه نمره کل مقیاس و نمره خرده مقیاس ها،

همبستگی بین نمره خرده مقیاس ها و نمره کل با استفاده از ضریب همبستگی گشتاوری پیرسون محاسبه و آزمون شد. نتایج نشان داد که رابطه بین نمره کل مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه با نمره خرده مقیاس ها با اطمینان ۹۹ درصد معنادار می باشد. از سوی دیگر ابعاد بیشترین همبستگی را با نمره کل و کمترین همبستگی را با نمره خرده مقیاس ها دارد که این نتایج نشان دهنده روایی همگرایی فرزندپروری ذهن آگاهانه است. نتایج بررسی سازندگان مقیاس بیانگر وجود دو عامل بود که بر روی هم ۰/۴۳ از واریانس کل را تبیین می کرد. همچنین بررسی همبستگی مقیاس با مقیاس سبک های فرزندپروری آرنولد و همکاران (۱۹۹۳) نشان داد که هر دو بعد مقیاس دارای همبستگی مثبت و معناداری با سبک مقتدر و همبستگی منفی و معناداری با سبک استبدادی و سهل گیر می باشد (McCaffrey et al. 2015). در مجموع نگاهی به فرزند پروری ذهن آگاهانه ضرورت ساخت و اعتباریابی ابزارهایی برای سنجش آن را روشن می کند. در ادبیات پژوهشی، والدینی که می توانند هشیار بمانند و از طریق استفاده از تمرینات ذهن آگاهی نیازهای فرزندشان را می پذیرند، می توانند یک بافت خانوادگی ایجاد کنند که رضایت و لذت بیشتری در رابطه بین والد فرزند را ایجاد می نماید (Rayan & Ahmad, 2018). ساخت یا اعتباریابی چنین ابزارهایی می تواند باعث تسهیل افراد در کسب خودشناسی بیشتر شود. فرزندپروری ذهن آگاهانه این فرض را مطرح می کند که ذهن آگاهی والدین در فرآیند فرزندپروری چگونه است؟ مقیاس فرزندپروری ذهن آگاهانه ابزاری مناسب برای آگاهی از میزان ذهن آگاهی در فرزندپروری در اختیار والدین قرار می دهد. از جمله محدودیت های پژوهش می توان به محدودیت گروه نمونه، نبودن و یا عدم استفاده از مقیاس مشابه، عدم استفاده از روش های دیگر اعتباریابی مثل بازآزمایی، استفاده تنها از مقیاس و نبودن روش هایی دیگر اعتبارسنجی مثل روایی ملاکی که بتواند نتایج را با اطمینان بیشتری تعمیم داد، اشاره کرد. لذا افزایش گروه نمونه، استفاده از سایر مقیاس ها به منظور سنجش روایی همگرا یا افتراقی، به کارگیری روش های دیگر اعتبار سنجی و به کارگیری روایی ملاکی پیش بین با استفاده از ابزارهای مشابه و مشاهدات بالینی از پیشنهادات این پژوهش است.

References

- Belschner ML., Lin SY., Yamin DF., Best JR. & Stewart SR. (2020). Mindfulness-based skills training group for parents of obsessive-compulsive disorder-affected children: A caregiver-focused intervention. *Complementary Therapies in Clinical Practice*. 39: 25-41.
- Gouveia J., Canavarro MC. & Moreira H. (2018). How can mindful parenting be related to emotional eating and overeating in childhood and adolescence?. The mediating role of parenting stress and parental child-feeding practices. *Appetite*. 1381: 102-114

- Moreira H., & Canavarro MC.(2018). Does the association between mindful parenting and adolescents' dispositional mindfulness depend on the levels of anxiety and depression symptomatology in mothers? *Journal of Adolescence*. 68: 22-31
- Goodman LC., Roberts LT., & Musher-Eizenman DR. (2020). Mindful feeding: A pathway between parenting style and child eating behaviors. *Eating Behaviors*. 36: 211-224.
- Yang X., Fan C., Liu Q., Chu X. & Zhou Z. (2020). Parenting styles and children's sleep quality: Examining the mediating roles of mindfulness and loneliness. *Children and Youth Services Review*. 114: 69-75.
- Ruuskanen E., Leitch S., Sciberras M. & Evans S. (2019). "Eat, pray, love. Ritalin": A qualitative investigation into the perceived barriers and enablers to parents of children with ADHD undertaking a mindful parenting intervention. *Complementary Therapies in Clinical Practice*. 37: 39-46
- Lönnerberg G., Jonas W., Unternaehrer E., Bränström R.N & Niemi M. (2020). Effects of a mindfulness based childbirth and parenting program on pregnant women's perceived stress and risk of perinatal depression—Results from a randomized controlled trial. *Journal of Affective Disorders*. 2621:133-142
- Raulston TR., Zemantic PK., Machalicek W., Hieneman M. & Frantz RJ. (2019). Effects of a brief mindfulness-infused behavioral parent training for mothers of children with autism. spectrum disorder. *Journal of Contextual Behavioral Science*. 13: 42-51
- Alexander K. (2018). Integrative Review of the Relationship Between Mindfulness-Based Parenting Interventions and Depression Symptoms in Parents. *Journal of Obstetric, Gynecologic & Neonatal Nursing*. 47(2): 184-190
- Miller CJ. & Brooker B. (2017). Mindfulness programming for parents and teachers of children with ADHD. *Complementary Therapies in Clinical Practice*. 28: 108-115
- Jastreboff AM., Chaplin TM., Finnie S., Savoye M. & Sinha R.(2018). Preventing Childhood Obesity Through a Mindfulness-Based Parent Stress Intervention: A Randomized Pilot Study. *The Journal of Pediatrics*. 202: 136-142.
- Mak CK., Whittingham K. & Boyd RN. (2019). Experiences of children and parents in MiYoga, an embodied mindfulness yoga program for cerebral palsy: A mixed method study. *Complementary Therapies in Clinical Practice*. 34: 208-216
- Moreira H. & Canavarro MC. (2015). Individual and gender differences in mindful parenting: The role of attachment and caregiving representations. *Personality and Individual Differences*. 87: 13-19

- Rayan A. & Ahmad M. (2018). The psychometric properties of the mindful attention awareness scale among Arab parents of children with autism spectrum disorder. *Archives of Psychiatric Nursing*. 32(3): 444-448
- Warriner S., Crane C., Dymond M. & Krusche A. (2018). An evaluation of mindfulness-based childbirth and parenting courses for pregnant women and prospective fathers/partners within the UK NHS (MBCP-4-NHS). *Midwifery*. 64: 1-10
- Rayan A. & Ahmad M. (2016). Effectiveness of mindfulness-based interventions on quality of life and positive reappraisal coping among parents of children with autism spectrum disorder. *Research in Developmental Disabilities*. 55: 185-196
- Leavitt CE., Allsop DB., Busby DM., Driggs SM., Saxey MT. (2020). Associations of mindfulness with adolescent outcomes and sexuality. *Journal of Adolescence*. 81: 73-86
- Barnes A. & Mcaskill C. (2020). The Conscious Parent: Transforming Ourselves, Empowering Our Children: Mindful Parenting in a Messy World: Living with Presence and Parenting With Purpose. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*. 59(5): s 672-674